

3. Лисун І. Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності [Електронний ресурс] / І. Ю. Лисун – Режим доступу до ресурсу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6378/1/Лисун%20І.%20Ю.%20Економічна%20суть%20ліквідності%20та%20платоспроможності.pdf>.

4. Марусяк І. Б. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Електронний ресурс] / І. Б. Марусяк – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/4869/1/143.pdf>.

5. Некрасенко Л. А. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / Л. А. Некрасенко, І. М. Гнилоцир – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/118.pdf>.

6. Приходько Я. В. Теоретичні підходи до визначення та оцінки платоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Я. В. Приходько // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №4/2013 – Режим доступу до ресурсу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/782961D82F1A49A57C66776E9FE2E374.pdf>.

Автори:

Гайдаєнко Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна.

Фурман Вероніка Віталіївна, студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна.

Сфера наукових інтересів: грошові потоки, аналіз ліквідності підприємства, стратегічний аналіз.

Зв'язок з автором: veronika.furman@mail.ru

УДК 658.27
JEL M 41

Гайдаєнко Ольга,
Ольга Швець
Одеський національний економічний університет

**ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»**

У статті дано огляд результатів факторного та кореляційного-регресійного аналізу, виробленого по ряду показників

Дано рекомендації підвищення ефективності використання основних засобів

Ключові слова: *основні засоби, ефективність використання основних засобів, фондовіддача, факторний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз*

In the article reviews the results of factor and correlation-regression analysis that is produced in a number of indicators. Recommendations to increase the efficiency of asset utilization.

Keywords: *fixed assets, efficiency of fixed assets, capital productivity, factor analysis, correlation and regression analysis*

В статті дан обзор результатів факторного и кореляційно-регресійного аналізу, проведеного по ряду показателів. Дані рекомендації підвищення ефективності використання основних засобів.

Ключевые слова: *основные средства, эффективность использования основных средств, фондоотдача, факторный анализ, корреляционно-регрессионный анализ*

В сучасних умовах господарювання, нестачі фінансових ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання, а також враховуючи високий рівень морального й фізичного зносу обладнання підприємств, як ніколи постає проблема найбільш ефективного використання основних засобів.

Тому актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів виробництва, використання та виявлення резервів їх підвищення, а також виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних фондів суб'єктами господарювання.

Проблемою ефективного використання основних засобів займаються провідні науковці. Пошуку вирішення даного питання присвячені праці вчених: Ткаченко А. М., Задніпрянна Т. С., Кущик А.П., Коротя І.В. та інших.

Аналіз літературних джерел свідчить про різні підходи ефективності використання основних фондів. Наприклад, Кандиба К.О. [1], Ткаченко А. М. і Задніпрянна Т. С. [2] вважають, що для оцінки рівня ефективності відтворення основних фондів підприємства доцільно використовувати систему таких показників: показники, які характеризують технічний стан (відтворення) основних фондів; узагальнюючі показники використання основних фондів; часткові показники використання основних фондів.

Кущик А.П. та Коротя І.В. вважають, що фондовіддача наявних на підприємстві основних засобів прямопропорційно залежить від продуктивності праці працюючих і обернено пропорційно від її фондоозброєності [3].

Метою дослідження є дослідження ефективності використання основних засобів підприємства, визначення шляхів її підвищення.

На перших етапах аналітичного дослідження ефективності використання основних засобів встановлюються тенденції щодо руху, технічного стану та використання основних засобів. Далі розглядаються факторні моделі фондовіддачі основних засобів, які базуються на детермінованих зв'язках. В умовах реальної економіки між результативними

показниками та чинниками діють вірогідні (стохастичні) зв'язки. Вважаємо за доцільне доповнювати результати факторного аналізу використанням апарату економіко-математичного моделювання. З цією метою будемо використовувати кореляційно-регресійний аналіз, який дозволить перейти від функціонального зв'язку між факторами та результативним показником до стохастичної залежності. Ця залежність є більш прийнятною до умов реальної економіки [4, с. 23].

Кореляційно-регресійний аналіз забезпечує визначення впливу факторів, для яких не можливо побудувати жорстку детерміновану факторну модель. Для своєї реалізації, кореляційно-регресійний аналіз потребує виконання низки умов:

- для побудови рівняння регресії необхідна певна сукупність об'єктів: у нашому дослідженні – просторово-часова (дані по базовому підприємству за 2012-2014 роки розподілялися за кварталами);

- необхідний достатній обсяг спостережень (за оцінками експертів кількість спостережень має хоча б у 3-4 рази перевищувати кількість факторів);

- сукупність має бути однорідною.

Кореляційно-регресійний аналіз розв'язує два основні завдання: визначення за допомогою рівняння регресії аналітичної форми зв'язку між результативним і факторним показниками та встановлення рівня щільності зв'язку між ними.

Згідно з розрахунками (таблиця 1), виявлена негативна тенденція щодо зміни фондів основних засобів з 2,54 грн. у 2012 р. до 1,89 грн у 2014 р.

У якості результативного показника (у) було обрано фондівдачу, яка розраховувалась як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної вартості основних засобів. У сукупності факторів-аргументів було виділено фактори виробничого характеру, які характеризують технічний стан та рух основних засобів (табл.1):

x_1 – коефіцієнт зносу основних засобів;

x_2 – коефіцієнт заміни основних засобів;

У якості фактора - аргументу, який стимулює нарощування зони прибутку за рахунок інтенсивного чинника – чистого доходу від реалізації, було обрано частку валового прибутку в чистому доході від реалізації продукції (x_3).

Таблиця 1

Вихідна інформація для побудови регресійної моделі впливу факторів на зміну фондовіддачі основних засобів на ПАТ “Одескабель”

№ з/п	Показники	Роки		
		2012	2013	2014
A	B	1	2	3
1	Фондовіддача основних засобів, грн.	2,54	2,06	1,888
2	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,106	0,1409	0,1414
3	Коефіцієнт заміни основних засобів	0,765	2,769	0,913
4	Частка валового прибутку в чистому доході від реалізації продукції	0,165	0,173	0,219

Надамо економічне пояснення параметрів моделі (таблиця 2).

Таблиця 2

Регресійна статистика

Показник	Значення
A	1
Множинний R	0,871485
R-квадрат	0,759487
Нормований R-квадрат	0,669294
Стандартна помилка	0,191267
Спостереження	12

Коефіцієнт кореляції $R = 0,871$. Він показує, що у рівнянні дуже тісний кореляційний зв'язок, який характеризує залежність результативного показника від факторів, які включено у модель.

Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,759$, показує частку варіації результативного значення (y), яка пояснюється зміною факторів x_1 , x_2 , x_3 . Тобто R^2 показує, що 75,9% варіації фондовіддачі пояснюється змінами використаних факторів.

На частку факторів, які не увійшли до моделі, припадає лише 24,1%.

Рівняння регресії приймає такий вигляд:

$$y = 4,642 - 18,134 x_1 + 0,051 x_2 + 0,921 x_3$$

Усі знаки перед коефіцієнтами регресії відповідають реальним економічним процесам, що відбуваються на підприємстві. Так, по мірі зростання x_2 рівень фондовіддачі буде зростати. Зворотний зв'язок мають фактори x_1 та x_3 .

Рівняння показує, що збільшення коефіцієнта зносу основних засобів призведе до зменшення фондовіддачі на 18,13 %. Зростання коефіцієнта заміни обумовлює збільшення фондовіддачі на 0,05 %. Позитивним є вплив

останнього чинника. Його збільшення веде до зростання фондовіддачі на 0,9%. Перевірка статистичної значущості моделі у цілому підтверджується значущістю коефіцієнтів множинної кореляції та детермінації, а також F- критерієм Фішера (F- критерій Фішера = 8,42), а згідно F – розподілу Фішера при рівні значущості 0,05, теоретичне значення 4,96. Усе зазначене дає можливість стверджувати, що побудована модель є адекватною емпіричним даним, а фактори, які включені у модель, значимі.

Для вирішення завдання підвищення ефективності використання основних засобів Людвенко Д. В. і Орехова Л. Р. пропонують шляхи, які можуть бути поділені на три великих групи: технічне вдосконалення засобів праці, з тривалості роботи машин та обладнання, покращення організації та управління виробництвом [5].

Таким чином, результати кореляційно-регресійного аналізу дозволили намітити основні шляхи поліпшення використання основних засобів на ПАТ «Одескабель», а саме:

1) підприємству доцільно продовжувати свою стратегію збільшення частки валового прибутку в чистому доходів від реалізації продукції, це можливо зробити за рахунок оптимізації собівартості реалізованої продукції. Бажано створити сучасну систему управління витратами за рахунок створення центрів відповідальності;

2) ПАТ «Одескабель» необхідно продовжувати удосконалювати та замінювати застарілі технології виробництва продукції. Незважаючи на складність в сучасних умовах економіки, оновлення основних засобів дозволить підвищити технічний рівень основних засобів, що є найважливішим резервом зростання фондовіддачі;

3) необхідно мобілізувати внутрішні резерви виробництва, на основі комплексного системного аналізу спрямованого на підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів.

Література:

1. Кандиба К. О. Аналіз ефективності використання основних засобів [Електронний ресурс] / К. О. Кандиба. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6377>.

2. Ткаченко А. М. Особливості визначення показників ефективності використання основних засобів підприємства / А. М. Ткаченко, Т. С. Задніпряна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць: у 2-х т. / ПДТУ. - Маріуполь, 2014. - Вип. 1, Т. 1. - С. 51-55.

3. Кущик А. П. Підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві [Електронний ресурс] / А. П. Кущик, І. В. Коротя. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://visnykznu.org/pdf/t_visn_2011/Ekonom_3-11-2011.pdf#page=30.

4. Мозгова Н. В. Методичні вказівки до використання економіко-математичних методів у дипломних роботах магістрантів спеціальності «Облік та аудит». /

Н. В. Мозгова, Р. М. Волчек, Л. О. Бойко // Методичні вказівки / Н. В. Мозгова, Р. М. Волчек, Л. О. Бойко. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 50с.

5. Людвенко Д. В. Ефективність використання основних фондів підприємств та шляхи їх підвищення [Електронний ресурс] / Д. В. Людвенко, Л. Р. Орехова. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://cesd.org.ua/files/2012/9-26-27.10.2012.pdf#page=103>.

Автори: Гайдаєнко Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна.

Швець Ольга Олександрівна, студентка 5 курсу Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна.

Сфера наукових інтересів: аналіз ефективності використання основного капіталу підприємства, стратегічний аналіз.

Зв'язок з автором: olgashvets05@gmail.com

УДК 657
JEL M40

Галковский Сергей,
Бенюх Любовь

Полесский государственный университет

ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье исследованы инновации в качестве основного фактора обеспечения конкурентоспособности национальной экономики. Автор определяет тенденции развития и применения инноваций в экономике.

Ключевые слова: инновации, конкурентоспособность национальной экономики.

The article examines innovations as a major factor of ensuring competitiveness of national economy. The author defines tendencies of development and application of innovations in economy.

Keywords: innovations, competitiveness of national economy.

У статті досліджені інновації в якості основного чинника забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Автор визначає тенденції розвитку і застосування інновацій в економіці.

Ключові слова: інновації, конкурентоспроможність національної економіки.

Інновації являються ефективним средством обеспечения конкурентоспособности каждого предприятия в условиях рыночных отношений вне зависимости от формы его собственности и отраслевой принадлежности. Именно применение инноваций даёт возможность